

Euroopan unionin
neuvosto

**Bryssel, 4. toukokuuta 2023
(OR. en)**

9015/23

**DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	4. toukokuuta 2023
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	8123/23
Asia:	Korruptio kehityksen esteenä – Neuvoston päätelmät (4. toukokuuta 2023)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3946. istunnossaan 4. toukokuuta 2023 hyväksymät päätelmät korruptiosta kehityksen esteenä.

Korruptio kehityksen esteenä**Neuvoston päätelmät**

1. Korruptio on monimutkainen ja sitkeä yhteiskunnallinen, poliittinen, taloudellinen ja turvallisuusongelma, joka vaikuttaa kaikkiin maailman maihin ja alueisiin, myös Eurooppaan. Sen kielteisen taloudellisen vaikutuksen arvioidaan olevan yhdeksänkertainen maailmanlaajuiseen julkiseen kehitysapuun verrattuna. Korruptio heikentää demokratiaa ja luottamusta instituutioihin, oikeusvaltioperiaatetta sekä ihmisoikeuksien toteutumista ja niistä nauttimista. Se pitää valtioita otteessaan ja heikentää valtion legitimitettä, veronkantoa ja julkisten palvelujen tarjoamista sekä vääristää markkinoiden toimintaa. Siten se haittaa käytännössä kaikkia kestävän inhimillisen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen aloja. Korruptio on keskeinen köyhyyden poistamisen este, sillä se osuu kovimmin juuri köyhiin ja haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin ja ryhmiin. Se kärjistää eriarvoisuutta ja vaikuttaa suhteettomasti naisiin, tyttöihin ja vammaisiin henkilöihin. Lisäksi korruptio tukee järjestäytyneen rikollisuuden olemassaoloa ja vaikuttaa kielteisesti turvallisuuteen ja vakauteen kaikilla tasoilla. Näistä syistä korruptiota pidetään kestävän kehityksen esteenä muun muassa kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa ja erityisesti sen kestävän kehityksen tavoitteessa 16, uudessa kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa ja NDICI – Globaali Eurooppa -välineessä.
2. Covid-19-pandemia on koetellut resursseja ja osoittanut jälleen, että julkisten menojen tehokas valvonta on tärkeää. Venäjän ilman edeltävää provokaatiota aloittama laiton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on osaltaan vaikuttanut maailmanlaajuiseen elintarvike- ja energiakriisiin. Tässä yhteydessä neuvosto toteaa, että esiintyypä korruptiota missä ja milloin tahansa, on sen torjuntaa varten kiireellisesti omaksuttava koko hallinnon kattava lähestymistapa, jotta varmistetaan, että tuki tavoittaa sitä eniten tarvitsevat ja että sitä käytetään mahdollisimman tehokkaasti.

3. Neuvosto pitää arvossa komission yksiköiden ja EUH:n merkittävää panosta korruption torjumisessa EU:n ulkoisen toiminnan avulla. Tähän kuuluu kahdenvälisiä ja alueellisia ohjelmia, tukea julkisten varainhoitojärjestelmien parantamiselle, kumppanimaiden kanssa käytävää poliittista ja ihmisoikeusvuoropuhelua sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024. Neuvosto palauttaa mieleen meneillään olevat keskustelut muista mahdollisista välineistä, joilla korruptiota torjutaan maailmanlaajuisesti.
4. Neuvosto tähdentää, että korruption torjunta, demokraattisten arvojen ja tiukkojen normien edistäminen sekä hyvän hallintotavan ja avoimuuden varmistaminen ovat olennainen osa EU:n ja jäsenvaltioiden yhteistyötä kaikkien kumppanimaiden kanssa ja Global Gatewayn keskeisiä ohjaavia periaatteita.
5. Neuvosto korostaa, että korruptio on yksi kalleimmaksi käyvistä tullien ulkopuolisista maailmankaupan esteistä erityisesti matalan tulotason ja alemman keskitulotason maissa ja yksi suotuisan liiketoiminta- ja investointiympäristön luomisen suurimmista esteistä. Kauppa ja yksityiset investoinnit voivat vahvistaa kannustimia korruption vähentämiseen edistämällä avointa, kestäväää ja sääntöihin perustuvaa kauppajärjestelmää ja innovatiivisia rahoitusratkaisuja.
6. Neuvosto toteaa, että rahanpesu, veropetokset ja kansainvälinen lahjonta muodostavat huomattavan osan laittomista rahavirroista. Sen vuoksi tärkeitä tekijöitä korruption torjunnassa ovat yritysten omistajuutta koskevan läpinäkyvyyden lisääminen, varastetun omaisuuden jäljittämiseen, jäädyttämiseen ja takaisinperintään tähtäävien toimien tukeminen, rahanpesun torjuntajärjestelmien vahvistaminen, tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien läpinäkyvyys sekä säännöt, jotka koskevat yhteensopimattomuuksia ja eturistiriitoja, lobbausta ja pyöröovi-ilmiötä.
7. Edellä esitetyn perusteella neuvosto tähdentää, että on tärkeää sisällyttää vahva korruptiontorjuntanäkökulma kaikkiin kehitystoimiin ja toisiinsa liittyviin aloihin, kuten terveydenhuoltoon, koulutukseen, työllisyyteen, energiaturvallisuuteen ja ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tämä on erityisen tärkeää julkisessa varainhoidossa sekä yhteyksissä, joissa korruptio on laajalle levinnyttä ja joissa sitä pidetään keskeisenä kestäväen kehityksen esteenä, kuten konflikteissa ja kriiseissä, hankinnoissa, kaivannaisteollisuudessa sekä laajamittaisissa infrastruktuurihankkeissa.

8. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille EU:n kumppanimaissa vuosina 2010–2021 oikeusvaltioperiaatteelle ja korruption torjunnalle antamasta tuesta äskettäin tehdyn arvioinnin, joka tarjoaa sopivasti perustan kunnianhimoisemmalle ja kattavammalle Team Europe - lähestymistavalle korruption torjunnassa. Neuvosto panee erityisesti merkille suositukset, joiden mukaan olisi laadittava yhtenäinen ja kattava korruptiontorjuntakehys, joka on valtavirtaistettu kaikilla aloilla, sekä parannettava seuranta- ja arviointia, vastuuvastuuta ja oppimista. Neuvosto korostaa, että korruptiontorjuntatoimien valtavirtaistaminen voi osaltaan parantaa kansalaisten jokapäiväistä elämää siten, että niiden avulla varmistetaan elintärkeiden palvelujen yhtäläinen saatavuus, vähennetään eriarvoisuutta ja edistetään vastuullista ja osallistavaa hallintotapaa.
9. Tämän vuoksi neuvosto kehottaa komissiota ja korkeaa edustajaa omaksumaan strategisemmän ja yhdenmuisemman EU:n lähestymistavan, jolla ehkäistään ja torjutaan korruptiota, joka on köyhyyden poistamisen ja kestävä kehityksen este. Tässä yhteydessä olisi nopeasti laadittava ja jaettava päivitetty ohjeet korruptiontorjunnasta EU:n ulkoisessa toiminnassa. Tässä työssä tärkeinä vertailukohtina olisi oltava korruptionvastainen YK:n yleissopimus, kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjuntaa koskeva OECD:n yleissopimus, kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjunnan jatkamista koskeva OECD:n vuonna 2021 antama suositus ja OECD:n vuonna 2016 kehitysyhteistyön alan toimijoille antama suositus korruptionriskin hallinnasta sekä muut kansainväliset ja eurooppalaiset normit.
10. Neuvosto korostaa, että ihmisoikeusperustainen lähestymistapa kehitykseen on korruption torjunnassa tärkeä väline, johon sekä EU että sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet uuden kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen ja NDICI – Globaali Eurooppa -asetuksessa vahvistetun mukaisesti. Neuvosto muistuttaa myös, että on tärkeää panna täytäntöön tehokkaan kehitysyhteistyön periaatteet, joilla voidaan osaltaan vähentää korruptiota ja vahvistaa julkisia instituutioita muun muassa julkisen sektorin asiantuntemuksen, valmiuksien kehittämisen, teknisen avun ja tietämyksen jakamisen avulla.

11. Neuvosto korostaa, että uusien korruptiontorjuntatoimien olisi perustuttava molempia osapuolia kunnioittavaan vuoropuheluun, osallistaviin päätöksentekoprosesseihin, ihmisoikeuksiin ja sukupuolten tasa-arvoon, ja samalla siinä olisi keskityttävä paikallisten olosuhteiden ja korruption keskeisten tekijöiden pitkän aikavälin vaikutusten talouspoliittiseen analyysiin. Lisäksi neuvosto korostaa, että korruptiontorjuntaan menestyksekkäästi sovelletuista toimintamalleista saadut kokemukset on näytön ja parhaiden käytäntöjen pohjalta sisällytettävä kaikkiin kumppanuusaloihin ja samalla on varmistettava toimintapolitiikan johdonmukaisuus kaikilla tasoilla ja koordinointi jäsenvaltioiden korruptiontorjuntastrategioiden kanssa.
12. Neuvosto kannustaa käyttämään innovatiivista ja tehokasta teknologiaa läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja korruptionriskin vähentämiseksi. Tähän sisältyy toimia, joilla edistetään digitalisaatiota muun muassa lisäämällä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia, kehittämällä väärinkäytösten paljastamisen mahdollistavia digitaalisia, riippumattomia ja itsenäisiä ulkoisia järjestelmiä sekä sähköisiä hallinnointi- ja hankintajärjestelmiä. Toimia olisi tarvittaessa tehostettava ja samalla varmistettava ihmisoikeuksien turvaaminen, mukaan lukien oikeus yksityisyyteen.
13. Neuvosto kehottaa komission yksiköitä, EUH:ta ja jäsenvaltioita tekemään Team Europe -hengessä tiiviimpää yhteistyötä, jotta voidaan edistää hyvää hallintotapaa ja torjua korruptiota kehityksen esteenä muun muassa Team Europe -aloitteiden, Global Gatewayn ja kumppanimaiden kanssa käytävän tehostetun poliittisen vuoropuhelun avulla. Tässä suhteessa neuvosto on erityisen tyytyväinen maailmanlaajuiseen Team Europe Democracy -aloitteeseen, jossa keskitytään oikeusvaltioperiaatteeseen ja vastuuvollisuuteen.
14. Lisäksi neuvosto kehottaa komission yksiköitä, EUH:ta ja jäsenvaltioita lisäämään toimia laittomien rahavirtojen torjumiseksi, mukaan lukien korruption avulla saadut varat. Laittomiin rahavirtoihin on puututtava sekä lähtömaissa että kauttakulku- ja kohdemaissa. Tältä osin neuvosto panee tyytyväisenä merkille rahanpesunvastaisessa toimintaryhmässä meneillään olevan korruptiontorjuntaa koskevan työn ja Team Europe -aloitteen Afrikan tukemiseksi laittomien rahavirtojen ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.
15. Neuvosto kehottaa komission yksiköitä ja EUH:ta tiedottamaan neuvostolle säännöllisesti edistymisestä ja varmistamaan, että nykyiset raportointimekanismit kattavat EU:n toimenpiteet, joilla edistetään korruption vähentämistä laajassa merkityksessä.

16. Neuvosto korostaa julkisten instituutioiden sekä riippumattomien tarkastuselinten, kansalaisjärjestöjen, monenvälisten toimijoiden, ihmisoikeuksien puolustajien, toimittajien, väärinkäytösten paljastajien, tiedotusvälineiden ja yksityisen sektorin yhteisöjen ratkaisevaa roolia yhteiskunnan selviytymiskyvyn vahvistamisessa korruptiota vastaan ja edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa.
